

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

J/10517. számú

JELENTÉS

Viviane Reding, az Európai Bizottság jogértvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosának a Tobin-ügyben tett lépéseivel kapcsolatos kérdésekről

**Előadó: Dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Budapest, 2013. március

A „szabadság, biztonság és igazságosság” térségeként jellemzett Európai Unióban elfogadhatatlan, hogy valaki elkerülje cselekményének büntetőjogi következményeit amiatt, hogy valamely tagállam nem megfelelően alkalmazza belső jogában az Európai Unióban elfogadott uniós jogi aktusokat.

Viviane Reding, az Európai Bizottság jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosá a Frankfurter Allgemeine Zeitungnak adott, 2013. március 9-én megjelent interjújában olyan nyilatkozatot tett, amelyben megkérdőjelezi a magyar igazságszolgáltatás függetlenségét, és érthetőnek nevezi, hogy egy Magyarországon jogerősen elítélt bűnelkövetőt Írország nem ad át a magyar hatóságoknak a bírósági ítélet végrehajtása érdekében.

Az ügy jelentőségére és nemzetközi összefüggéseire tekintettel Magyarország Kormánya az alábbiakról tájékoztatja a Tisztelt Országgyűlést:

1. Viviane Reding a jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosának nyilatkozata és az arra adott válaszreakciók

2013. március 9-én egy interjú jelent meg Viviane Reding biztos asszonnyal a Frankfurter Allgemeine Zeitungban, amelyben Reding asszony az alábbiakat nyilatkozta:

„Az elmúlt évben a magyar igazságszolgáltatás többszöri alkalommal panaszt nyújtott be hozzám, hogy Írország Legfelsőbb Bírósága nem hajlandó egy ír állampolgárt kiszolgáltatni a magyar igazságszolgáltatásnak, akit Magyarországon gondatlanságból elkövetett emberöléssel vádolnak. Én személy szerint ezen nem csodálkoztam – ezzel egyidejűleg Magyarország számos olyan határozatot fogadott el, amelyek kérdéseket vetnek fel az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban.”

A nyilatkozat után a közigazgatási és igazságügyi miniszter nyílt levelet intézett Viviane Reding biztos asszonyhoz, amelyben kifejezte felháborodását és hangsúlyozta, hogy a biztostól, aki azért felelős, hogy az Európai Unió a „szabadság, biztonság és igazságosság” térségévé váljon, az az elvárható, hogy elősegítse a tagállamok közötti igazságügyi együttműködést, ideértve a bírósági ítéletek kölcsönös elismerését és végrehajtását.

Az interjú kapcsán a közigazgatási és igazságügyi miniszter 2013. március 20-án levelet írt Alan Shatter ír igazságügyi miniszternek is, amelyben kérte, hogy Írország igazságügyi minisztere is nyilatkozzon abban a kérdésben, egyetért-e a biztos asszony azon kijelentésével, amely szerint az ír bíróságok politikai megfontolások alapján hozták meg a döntéseiket.

Az elhunyt gyermekek édesapja, Zoltai Bence 2013. március 19-én ugyancsak levelet írt Viviane Reding biztos asszonynak, amelyben kérte, hogy több figyelemmel legyen az ügyben érintett család kegyeleti érzéseire és egyetértését fejezte ki a közigazgatási és igazságügyi miniszter üzenetével, aki az igazságügyi biztostól azt várta, hogy elősegítse a tagállamok közötti igazságügyi együttműködést, ideértve a bírósági ítéletek kölcsönös elismerését és végrehajtását.

2. A Tobin-ügy történeti áttekintése

Francis Ciaran Tobin ír állampolgár 2000 áprilisában Leányfalu lakott területén a megengedett sebességhatárt túllépve közlekedett, személygépkocsijával felfutott a járdára, ahol elütött egy 5 és 2 éves testvérpárt, akik a helyszínen életüket veszítették.

Francis Ciaran Tobint jogerősen 2002. október 10-én ítélte el a Pest Megyei Bíróság 2. Bf. 740/6. számú ítéletével: halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt 3 év szabadságvesztés-büntetés és 3 év közúti járművezetéstől eltiltás került kiszabásra vele szemben.

Francis Ciaran Tobin az ellene indult büntetőeljárás során Magyarország területét az ítélet jogerőre emelkedése előtt szabadon elhagyhatta, biztosíték letétbe helyezése mellett. Miután Francis Ciaran Tobin Írországból tartózkodott, az illetékes magyar bíróság 2004. október 12-én európai elfogatóparancsot bocsátott ki ellene a büntetés foganatosítása érdekében.

Az európai elfogatóparancs végrehajtását az ír Legfelsőbb Bíróság (Supreme Court) 2007. július 3-án közzétett határozatával megtagadta, az európai elfogatóparancsról szóló 2003-as ír törvény alapján. Ez a törvény előírta, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancsot *csak akkor lehet végrehajtani, ha az elítélt személy – a büntetés végrehajtásának megkezdése vagy befejezése előtt – megszökött* abból az országból, amelynek a hatósága az európai elfogatóparancsot kibocsátotta. *Az ír bíróság azt állapította meg, hogy Francis Ciaran Tobin nem szökött Magyarországról.*

Miután a hivatkozott ír törvény rendelkezése nem volt összhangban *az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-án elfogadott tanácsi kerethatározattal*, és így eljárási akadály volt a kerethatározat ír hatóságok általi megfelelő alkalmazásának, Írország 2009-ben módosította az európai elfogatóparancsról szóló 2003-as ír törvényt.

Ezen módosítás következtében a magyar hatóságok újra megküldték a Francis Ciaran Tobin ellen kibocsátott európai elfogatóparancsot az illetékes ír hatóságnak. Az ír Legfelsőbb Bíróság (Supreme Court) azonban 2012. június 19-én újra megtagadta Francis Ciaran Tobin átadását Magyarországnak, ezúttal arra hivatkozva, hogy az ír jog szerint az európai elfogatóparancsról szóló 2003-as ír törvény módosítása, amely törölte a jogszabályból azt a feltételt, hogy a személynek szöknie kell a kibocsátó államból, nem alkalmazható Francis Ciaran Tobinnal szemben, tekintettel arra, hogy annak nincs visszaható hatálya.

3. Az ügy Európai Unió jogi háttere, további jogi lépések lehetősége

Az ír központi hatóság (Ministry of Justice and Equality) – a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium megkeresésére – az alábbi két alkalommal arról adott tájékoztatást, hogy az ír jog szerint nincs lehetőség további jogi lépések megtételére Francis Ciaran Tobin ellen.

a) 2012. június 20.

A magyar bíróság által kiszabott szabadságvesztés büntetés esetleges írországi végrehajtására irányuló nemzetközi eljárás lefolytatására jelenleg alkalmazható nemzetközi egyezmény, *az elítélt személyek átszállításáról szóló, Strasbourgban, 1983. március 21-én kelt Egyezmény, Strasbourgban, 1997. december 18-án kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvének* 2. cikk (1) bekezdése értelmében az ítélet végrehajtása átvételének feltétele, hogy az elítélt személy elmenekül az ítélező állam területéről a végrehajtó állam területére, Magyarországról Írországba. Tekintettel azonban arra, hogy az ír bíróságok azt állapították meg, hogy Francis Ciaran Tobin nem menekült Magyarországról, nincs lehetőség a nemzetközi szerződés rendelkezéseinek alkalmazására.

b) 2012. október 5.

Az Európai Unió Tanácsa 2008. november 27-én fogadta el *a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló kerethatározatot (2008/909/IB számú határozat)*.

A kerethatározat biztosítja az Európai Unió tagállamaiban kiszabott szabadságvesztés büntetések kölcsönös elismerését és végrehajtását; a büntetés végrehajtásának átvételéhez nem kell az elítélt személy hozzájárulása, ha a büntetést az elítélt állampolgársága szerinti azon tagállam hajtja végre, ahol az elítélt lakik.

Az ír központi hatóság 2012. október 5-én kelt tájékoztatása szerint a fent hivatkozott kerethatározat rendelkezéseit az ügyben nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy Írország a kerethatározat 28. cikk (2) bekezdése alapján olyan Nyilatkozatot tett, amely leszűkíti a kerethatározat alkalmazásának hatályát azokra a külföldi bírósági ítéletekre, amelyeket 2011. december 5. után hoztak, a Francis Ciaran Tobin ellen hozott magyarországi ítélet kelte azonban ezen időpont előtti. Az ír Nyilatkozat szerint: *„Írország kinyilvánítja, hogy azokban az esetekben, amelyekben a jogerős ítélet meghozatalára a kerethatározat hatályba lépésének napját megelőzően kerül sor, Írország, kibocsátó és végrehajtó államként továbbra is az elítélt személyek átszállításáról szóló, a 2011. december 5. előtt alkalmazandó meglévő jogi eszközöket alkalmazza.”* Írország Parlamentje a kerethatározat hatályba lépésének napjaként a kerethatározat átültetésére a tagállamok számára nyitva álló határidőt, 2011. december 5-ét ratifikálta.

A kerethatározat 28. cikk (2) bekezdése szerinti Nyilatkozatot azonban csak a kerethatározat tanácsi elfogadásakor lehetett megtenni, amely 2008. november 27-én történt. Lényeges, hogy az ír Nyilatkozat 2011. november 30-án érkezett a Tanácshoz, de a magyar álláspont szerint Írországnak az alkalmazás hatályát szűkítő fenti Nyilatkozatot a kerethatározat elfogadásakor kellett volna megtennie.

A végső soron ír nemzeti jogalkotási hibából eredeztethető jelenlegi helyzet szerint Írország nem adja át Francis Ciaran Tobint Magyarországnak a szabadságvesztés büntetés végrehajtása céljából, és nem is hajtja végre a vele szemben magyar bíróság által jogerősen kiszabott büntetést, amely helyzet Magyarország számára elfogadhatatlan.

4. A Bizottság és az Európai Unió Tanácsának bevonása

A közigazgatási és igazságügyi miniszter 2012. június 26-án levélben fordult Viviane Reding biztos asszonyhoz és Alan Shatter írásgazdálkodási miniszterhez, és kérte, hogy vizsgáljanak meg minden körülményt és fontoljanak meg minden lehetséges eszközt annak érdekében, hogy hatékony lépéseket telessenek az uniós jog keretei között az ügy megoldására.

Az Európai Bizottság e levél nyomán Magyarország, Írország és az Európai Bizottság részvételével technikai találkozót szervezett 2012. július 17-én Brüsszelben. A technikai, szakértői szintű megbeszélés azonban nem járt olyan eredménnyel, amely közelebb vitt volna a megoldáshoz, miszerint Francis Ciaran Tobin letölti a szabadságvesztés büntetése hátralevő részét.

A szakértői találkozón a Bizottság képviselőjében részt vevő Lotte Knudsen igazgató asszony is azt támogatta, hogy a technikai egyeztetést követően kerüljön sor informális, magas szintű egyeztetésekre, amely tovább vizsgálja a büntetés írországi végrehajtásának lehetőségét.

A magas szintű találkozó létrejöttét a közigazgatási és igazságügyi miniszter számos alkalommal szorgalmazta – erre vonatkozó igényét kifejezte 2012. június 28-án, július 9-én, szeptember 21-én, szeptember 28-án, október 4-én, november 13-án és november 26-án kelt, Reding biztos asszonyhoz címzett leveleiben –, azonban Reding biztos asszony ezeket a kezdeményezéseket válasz nélkül hagyta.

A Bel- és Igazságügyi Tanács (BIÜT) 2012. október 25-26-i ülésén napirendre vette *a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló kerethatározat* kérdéskörét, amelynek keretében a közigazgatási és igazságügyi miniszter beszélt a Tobin-ügyről, és annak jogi hátteréről.

Az ülés előkészítéseként a közigazgatási és igazságügyi miniszter 2012. október 18-án az Európai Unió 25 igazságügyi miniszterének küldött levelet, amelyben röviden tájékoztatást adott az ügyről annak érdekében, hogy az Európai Unió igazságügyi miniszterei támogassák azt az alapvető felvetést, hogy az Európai Unióban európai uniós állampolgár által európai uniós állampolgár sérelmére elkövetett bűncselekmény nem maradhat büntetlenül, és az Európai Unió tagállamában hozott jogerős ítélet nem maradhat végrehajthatatlan. A levelet Viviane Reding biztos asszony, valamint az ír és horvát miniszter tájékoztatásul kapta meg.

A BIÜT 2012. október 26-i ülésén a közigazgatási és igazságügyi miniszter kérte ír kollégáját, hogy működjön közre annak érdekében, hogy Írország visszavonja *a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló kerethatározathoz* tett Nyilatkozatot.

Alan Shatter úr, Írország igazságügyi minisztere arra hivatkozott, hogy a kerethatározatnak nincs visszaható hatálya, így annak rendelkezései nem alkalmazhatók a Tobin-ügyben, amelyben a jogerős magyar ítélet 2002 októberében született.

Tényszerűen azonban nem az uniós jogszabály, hanem maga Írország zárja ki a Nyilatkozattal a kerethatározat alkalmazását a Francis Ciaran Tobin ellen Magyarországon 2002-ben hozott jogerős ítélet írországi végrehajtása vonatkozásában.

Írország éppen a megtett Nyilatkozattal ismeri el azt, hogy *a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló kerethatározatnak* alapvetően lenne visszaható hatálya, és az ír Nyilatkozat hiányában rendelkezéseit alkalmazni lehetne a 2011. december 5-ét megelőzően hozott jogerős ítéletek, így Francis Ciaran Tobin ellen a magyar bíróság által hozott, 2002. október 10-én jogerőre emelkedett ítélet végrehajtása vonatkozásában is.

5. Az Európai Parlament fellépése

Az Európai Parlament képviselője, Gál Kinga 2013 januárjában írásbeli kérdést intézett az Európai Unió Tanácsához a Tobin-üggyel kapcsolatban arra vonatkozóan, hogy milyen rendelkezésre álló eszközei vannak arra, hogy segítse az ügy nemcsak jogszerű, hanem igazságot is szolgáltató lezárását, bizonyítva ezzel a jog és az igazságosság érvényesülésén alapuló térség működőképességét.

A Tanács választervezete szerint „a Tanács nem nyilvánít véleményt a nemzeti bíróságok határozatairól” és megjegyzi, hogy „az európai elfogatóparancs összességében eredményesen működik”.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium javasolta, hogy a válasz utaljon *a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló kerethatározatra* is, amelynek átültetési határideje 2011. december 5. volt.

A Tanácsnak 2013 áprilisában kell válaszolnia az Európai Parlament képviselője által feltett kérdésre.

6. A Kormány álláspontja

Magyarország Kormánya teljes mértékben elfogadhatatlannak tartja, hogy az Európai Bizottság jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosa párhuzamot vonjon egy egyedi esetben hozott ítélet végrehajtása és az igazságszolgáltatás függetlenségének megítélése között.

Elfogadhatatlan, hogy Viviane Reding, az Európai Bizottság jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosa, akinek a feladata, hogy elősegítse a „szabadság, biztonság és igazságosság” érvényesülését az Európai Unióban, azon túlmenően, hogy nem tudott hatékonyan közreműködni annak elérésében, hogy egy tagállam bírósága által hozott jogerős határozatot egy másik tagállamban végrehajtsanak, érthetőnek tartja a végrehajtás megtagadását, ezzel mintegy bátorítva az Európai Unió alapértékeinek semmibe vételét.

Az a közvetlen összefüggés, amit az Európai Bizottság jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztos megteremtési igyekeztel a Magyarország által tett lépések – amelyek a biztos értelmezésében megkérdőjelezik az igazságszolgáltatás függetlenségét – és az ír bíróság döntése között, aláássák a kölcsönös bizalmat és mindazon értékeket, amelyeket az Európai Bizottságnak képviselnie és védelmeznie kellene.

Magyarország Kormánya kéri a Tisztelt Országgyűlést, hogy foglaljon állást Viviane Reding, az Európai Bizottság jogérvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosának a Tobin-ügyben tanúsított eljárásával kapcsolatban.